

ПРОГРАМА

**фахового вступного випробування
для вступу на навчання для здобуття ступеня бакалавра
за спеціальністю 081 «Право»
(освітня програм «Право»)**

*для осіб, які вступають на основі освітньо-кваліфікаційного рівня
молодший спеціаліст,
а також для осіб, які здобули раніше такий самий або вищий ступінь
(рівень) вищої освіти або здобувають його не менше одного року
і виконують у повному обсязі індивідуальний навчальний план*

Схвалено Вченою радою
ВНЗ «Національна академія управління»
від «15» травня 2020 р., протокол № 4

Голова Вченої ради

_____ С.А. Єрохін

Введено в дію наказом ректора
№ _____ від _____

Затверджено на засіданні
кафедри теорії та історії держави і права
протокол № 6 від 20.02.2020 р.

Укладачі:

Гіда Є.О., д.ю.н., професор

Козакова І.Ю., к.ю.н.

Матвеев С.В., к.ю.н.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

- I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА**
- II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ**
- III. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ фахового вступного випробування**
- IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ**
- V. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета фахового вступного випробування – перевірка рівня базових правничих знань вступників, їх системності, рівня володіння й оперування основними правовими категоріями з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем бакалавр зі спеціальності 081 «Право» (освітня програма «Право»).

Завдання фахового вступного випробування для вступників на цю спеціальність – виявити здатність вступників демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права, застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки, практично застосовувати науково-теоретичні методи і знання в науковій і практичній діяльності.

Фахове вступне випробування для вступу на спеціальність 081 «Право» галузь знань 08 – «Право» включає такі розділи:

1. Теорія держави і права
2. Конституційне право України

Фахове вступне випробування для вступників на спеціальність 081 «Право» (освітня програма «Право») проводиться за білетами, які складаються з чотирьох теоретичних питань з дисциплін «Теорія держави і права»; «Конституційне право України» відповідно до наведеної нижче програми.

Форма проведення – письмова відповідь на питання екзаменаційного білету.

Тривалість підготовки – 120 хвилин.

Мінімальний конкурсний бал – 100. Відповідь на кожне питання оцінюється від 0 до 50 балів.

При підготовці відповіді на завдання необхідно дотримуватись принципів академічної доброчесності та етики академічних відносин.

Вимоги до підготовки вступника:

знати:

- основи теорії та філософії права, розуміти структуру правничої професії та її ролі у суспільстві;
- міжнародні стандарти прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод;
- засади і зміст інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права;
- особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права;
- природу етичних стандартів професії юриста;
- основи правового регулювання обігу публічних грошових коштів;
- ретроспективу формування правових та державних інститутів;
- принципи і доктрини національного права, а також зміст правових інститутів основних галузей права;

уміти:

- пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів;
- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;
- використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин;
- пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту;
- належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності;
- виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи;
- застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції;
- демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

I. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ І МЕТОД ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА.

Проблема предмету та структури теорії держави і права як науки на сучасному етапі. Актуальні проблеми дослідження загальних закономірностей та специфічних особливостей розвитку держави і права. Категорії теорії держави і права та їх методологічне значення. Місце теорій держави і права в системі юридичних наук та в системі наукових знань.

Методологія теорії держави і права. Поняття і значення методології теорії держави і права. Багатоманітність та класифікація методів пізнання держави і права на сучасному етапі. Філософські засади теорії держави і права. Поєднання філософських та загальнонаукових методів при вивченні держави і права. Синергетична парадигма у дослідженні державно-правових явищ.

Теорія держави і права як навчальна дисципліна. Структура та значення курсу «Теорія держави і права» для підготовки студентів – юристів.

ТЕМА 2. ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ДЕРЖАВИ.

Поняття соціальної організації, соціальної влади, соціального регулювання. Відмінність держави від інших соціальних організацій суспільства. Основні ознаки держави. Суверенітет держави та його ознаки. Аспекти розуміння держави: субстанціональний, атрибутивний, інституціональний, міжнародний та ін.

ТЕМА 3. ДЕРЖАВА І ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА.

Політична система суспільства, її структура та основні функції. Суб'єкти політичної системи. Політична система України. Місце і роль держави в політичній системі суспільства. Політична і державна влада. Специфічні властивості державної влади. Форми взаємодії держави з іншими суб'єктами політичної системи. Держава - центральний елемент політичної системи суспільства.

ТЕМА 4. ПОХОДЖЕННЯ ТА ЕТАПИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ.

Умови та причини виникнення держави. Ознаки, що відрізняють державу від соціальної організації первісного суспільства. Закономірності і етапи розвитку держави. Основні теорії походження держави: теологічна, патріархальна, природно-правова або договірна, теорія походження держави Г.В.Ф. Гегеля, органічна теорія, теорія насильства, психологічна теорія, марксистська та інші теорії походження держави.

ТЕМА 5. СУТНІСТЬ І ТИПИ ДЕРЖАВИ.

Сутність держави як суспільного явища. Проблема оцінки сутності держави та основні підходи у дослідженні цього питання: класовий, загальнодемократичний або загальносоціальний, технократичний, елітарний, національний, релігійний, географічний та ін. Соціальне призначення та соціальна цінність держави. Цінність як проблема науки про державу та система критеріїв оцінки.

Поняття типу держави. Сучасний погляд на проблему типології держав. Історичний тип держави. Основні підходи до типології держав: формаційний підхід, цивілізаційний підхід, класифікація за політичним (державно-правовим режимом) та ін. критеріями.

ТЕМА 6. ФОРМА ДЕРЖАВИ.

Поняття форми держави. Співвідношення форми держави і її сутності. Форми правління, їх основні види і риси. Монархія і республіка.

Поняття і види державного устрою. Складна і проста держава. Унітарна держава,

федерация, імперія, їх основні ознаки і особливості. Відмінність між федерацією та конфедерацією. Співдружність і співтовариство держав. Роль економічних, політичних, національних та інших факторів у виборі форми держави.

Поняття державного (політичного) режиму і його співвідношення з формою правління і державним устроєм. Види державних режимів. Демократичний, авторитарний, тоталітарний режими: поняття та ознаки.

Особливості елементів форми Української держави. Традиції української державності та перспективи розвитку української держави.

ТЕМА 7. МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВИ.

Поняття механізму держави. Широке і вузьке розуміння механізму держави. Механізм держави як система державних органів і організацій та інших інститутів держави, які складають її політичну, економічну, соціальну, ідеологічну та культурну (духовну) основу. Елементи юридичного механізму держави. Державні органи: поняття, основні ознаки і види, принципи організації і діяльності. Поняття державного апарату і його співвідношення з механізмом держави. Принцип розподілу влад і структура державного апарату. Вимоги до державного апарату та основні засади його діяльності в умовах демократичної, правової, соціальної держави. Гарантії діяльності органів державної влади. Проблеми удосконалення організації і діяльності механізму української держави.

ТЕМА 8. ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ.

Поняття функцій держави, їх взаємозв'язок і взаємозалежність. Розвиток функцій та їх залежність від сутності і форми держави. Класифікація функцій держави та їх еволюція. Зовнішні і внутрішні функції. Основні і неосновні функції. Постійні і тимчасові функції держави. Економічні функції і особливості їх здійснення в умовах ринкової економіки.

Форми здійснення функцій держави: правова і неправова. Методи реалізації функцій держави. Класифікація та еволюція функцій української держави.

ТЕМА 9. ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО І ДЕРЖАВА.

Поняття громадянського суспільства. Сфери громадянського суспільства: товарно-ринкова економіка, господарські і соціальні стосунки, приватне і особисте життя людей тощо. Структура громадянського суспільства. Соціальна, економічна, політична, духовно-культурна, інформаційна системи суспільства.

Проблеми взаємовпливу держави і громадянського суспільства. Механізми саморегулювання громадянського суспільства. Основні форми відновлення механізмів саморегулювання. Поняття і ознаки правової держави. Поняття і ознаки соціальної держави. Поняття і ознаки національної держави.

ТЕМА 10. ПРАВОВА, СОЦІАЛЬНА І НАЦІОНАЛЬНА ДЕРЖАВИ.

Поняття і ознаки правової держави. Сучасні концепції правової держави. Поняття і ознаки соціальної держави. Сучасні концепції соціальної держави. Поняття і ознаки національної держави.

ТЕМА 9. ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ І СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ ПРАВА. ПРАВОРОЗУМІННЯ.

Поняття, сутність і зміст права. Вольовий характер регулятивної природи права. Ознаки права. Структура права. Загальносоціальне і юридичне право. Природне і позитивне право. Приватне і публічне право. Об'єктивне і суб'єктивне право. Функції права. Співвідношення держави і права. Соціальна цінність права.

ТЕМА 10. ПОХОДЖЕННЯ ПРАВА. ПРАВОРОЗУМІННЯ.

Регулювання суспільних відносин в період первіснообщинного ладу. Обряди, ритуали, табу, звичаї. Причини, умови та закономірності виникнення права. Основні шляхи формування правових норм: санкціонування звичаїв, правовий прецедент, законотворчість. Основні теорії походження права: теологічна, природно-правова, історичної школи права, нормативістська, теорія походження права Гегеля, марксистська (класова), психологічна.

Праворозуміння як складна комплексна категорія. Аспекти праворозуміння. Типи праворозуміння. Основні сучасні підходи до праворозуміння.

ТЕМА 11. ПРИНЦИПИ ПРАВА. РОЛЬ І ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРАВА.

Поняття принципів права. Класифікація принципів права. Загальносоціальні принципи та їх закріплення у Конституції України. Принципи народовладдя, демократизму, гуманізму, справедливості, невід'ємності і непорушності основних прав і свобод громадян, законності. Спеціально-юридичні галузеві і міжгалузеві принципи: єдності прав і обов'язків, рівності всіх перед законом, та ін. Принципи правотворчості, правосуддя, правосвідомості. Правові презумпції та аксіоми.

Роль права в правовій соціальній державі. Право як важливий чинник прогресивного розвитку демократичного суспільства. Ефективність права. Співвідношення результату дії норми і її мети. Загальні засади ефективності дії норм права. Ступінь ефективності конкретних правових норм. Шляхи підвищення ефективності права.

ТЕМА 12. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЙОГО МЕХАНІЗМ.

Поняття правового регулювання. Правове регулювання і правовий вплив. Об'єкт, предмет, сфери і межі правового регулювання. Методи (імперативний, диспозитивний), способи (дозвіл, заборона, зобов'язування), засоби правового регулювання (норми права, суб'єктивні права і юридичні обов'язки), форми правового регулювання (використання, виконання, додержання, застосування). Типи правового регулювання: загально-дозволеній, спеціально-дозволеній. Нормативно-правове та індивідуально-правове регулювання. Загальне і локальне правове регулювання. Поняття та види правового режиму.

Механізм правового регулювання: поняття, основні елементи, їх зв'язок і взаємодія. Обов'язкові та факультативні елементи механізму правового регулювання. Ефективність механізму правового регулювання. Стадії правового регулювання. Співвідношення елементів механізму та стадій правового регулювання. Місце і роль держави у функціонуванні процесу правового регулювання.

ТЕМА 13. НОРМИ ПРАВА.

Поняття правової норми, її ознаки. Види правових норм. Установчі (норми-принципи), охоронні (норми-заборони), забезпечувальні (норми-гарантії), регулятивні (норми-правила поведінки), декларативні (норми-оголошення), дефінітивні (норми-визначення), колізійні (норми-арбітри), оперативні (норми-інструменти). Структура правової норми. Диспозиція, гіпотеза, санкція та їх види. Норми права та інші соціальні норми: їх співвідношення і взаємодія.

ТЕМА 14. ПРАВО І ЗАКОН.

Поняття закону та його роль в демократичній правовій державі. Ознаки закону. Види законів. Конституційні, органічні, звичайні та надзвичайні закони. Федеральні закони та закони суб'єктів федерації. Писані і неписані закони. Правові і неправові закони. Закон як зовнішня форма права. Законодавчий текст. Реквізити і структура законів. Види статей законів. Процедура прийняття законів. Особливості законодавчого процесу в Україні. Розбіжності між поняттями "право" і "закон".

ТЕМА 15. ФОРМИ ТА ДЖЕРЕЛА ПРАВА.

Поняття форми та джерела права. Види форм права. Правовий звичай. Правовий прецедент. Нормативно-правовий акт. Нормативний договір. Міжнародно-правовий акт. Особливості форм права. Види джерел права. Нормативно-правовий акт - основне джерело права в Україні. Види нормативно-правових актів. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі і за колом осіб.

ТЕМА 16. ПРАВОУТВОРЕННЯ І ПРАВОТВОРЧІСТЬ.

Поняття і сутність правоутворення. Роль держави в процесі правоутворення. Етапи правоутворення. Процес правотворчості і його стадії. Принципи правотворчості: гуманізм, демократизм, науковість, правовідповідність. Види і суб'єкти правотворчості. Правотворчість компетентних державних органів, безпосередня правотворчість народу (референдуми), санкціонування державою правових норм створених поза державними органами. Юридична техніка.

Юридична термінологія та юридичні конструкції. Юридичний стиль та юридична мова. Проблеми сучасної української юридичної термінології.

ТЕМА 17. ПРАВОВА СИСТЕМА. ПРАВОВІ СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ.

Поняття і основні елементи правової системи. Структура сучасних правових систем. Особливості розвитку сучасних правових систем. Поняття правової сім'ї. Англо-саксонська, романо-німецька, мусульманська правові системи, системи традиційного (звичаєвого) права та ін. Особливості радянської правової системи. Становлення правової системи України: традиції і перспективи розвитку.

ТЕМА 18. СИСТЕМА ПРАВА. СИСТЕМА ЗАКОНОДАВСТВА.

Поняття і структура системи права. Юридична норма, інститут права, галузь і підгалузь права. Розуміння терміну законодавство. Поняття системи законодавства. Горизонтальна (галузева) і вертикальна (ієрархічна) будова системи законодавства. Державно – організаційна будова системи законодавства (у федераціях). Співвідношення системи права і системи законодавства. Тенденції розвитку системи права і системи законодавства в сучасній Україні.

ТЕМА 19. СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ.

Систематизація законодавства: поняття і мета. Основні види систематизації законодавства: кодифікація, інкорпорація, консолідація. Зводи законів. Види кодифікованих актів. Облік законодавства та його значення для систематизації. Теоретичні проблеми кодифікації законодавства України.

ТЕМА 20. ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ. ЮРИДИЧНІ ФАКТИ.

Поняття і ознаки правовідносин. Зміст правовідносин. Склад правовідносин. Суб'єкти права. Види суб'єктів правовідносин. Фізичні і юридичні особи, посадові особи. Поняття правового статусу особи. Правосуб'єктність, правоздатність, дієздатність, деліктоздатність. Поняття та види правового режиму. Суб'єктивні права і обов'язки учасників правовідносин. Види правовідносин. Поняття і види об'єктів правовідносин. Матеріальні блага, духовні блага, результати діяльності суб'єктів, природні об'єкти і явища, дії суб'єктів права. Поняття і класифікація юридичних фактів. Правоутворюючі, правозмінюючі, правоприпиняючі юридичні факти. Події і дії. Індивідуальні юридичні акти. Прості і складні юридичні факти. Фактичний склад. Відмінність юридичних фактів від юридичних вчинків.

ТЕМА 21. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ.

Поняття і мета юридичної відповідальності. Функції юридичної відповідальності. Штрафна (каральна), превентивна (попереджувальна), виховна, правопоновлювальна (компенсаційна), організуюча (регулятивна) функції юридичної

відповідальності. Принципи юридичної відповідальності: законність, справедливість, невідворотність покарання, доцільність, індивідуальність покарання, відповідальність за вину, недопустимість подвоєння відповідальності. Підстави юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності: кримінальна, адміністративна, цивільно-правова, дисциплінарна та матеріальна відповідальність. Позитивна та ретроспективна юридична відповідальність. Юридична відповідальність як державний примус. Обставини, що виключають юридичну відповідальність. Обставини, що звільняють від юридичної відповідальності. Юридичні факти як підстава юридичної відповідальності.

ТЕМА 22. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА. ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВА.

Поняття, форми і методи реалізації норм права. Залежність змісту юридичних механізмів реалізації права від особливостей правової системи країни. Процес (стадії) реалізації права. Форми реалізації права (додержання, виконання, використання норм права). Поняття застосування норм права як особливої форми їх реалізації. Суб'єкти застосування норм права. Сутність і значення застосування норм права. Стадії застосування права. Акти застосування права. Вимоги до правильного застосування права (законність, обґрунтованість, доцільність, справедливість. Прогалини в праві і законодавстві та шляхи їх усунення. Аналогія права і аналогія закону.

ТЕМА 23. ТЛУМАЧЕННЯ ПРАВА.

Поняття, необхідність та цілі тлумачення норм права. Види та способи тлумачення норм права. Уявлення і роз'яснення. Способи тлумачення норм права (граматичне тлумачення, логічне, систематичне, історичне, спеціально-юридичне, телеологічне (цільове), функціональне тлумачення). Види тлумачення норм права. Тлумачення за обсягом. Офіційне тлумачення та його види: аутентичне, легальне, нормативне, правозастосовче тлумачення, казуальне тлумачення. Неофіційне тлумачення та його види. Інтерпретаційні акти, їх класифікація та зміст. Тлумачення за аналогією права і аналогією закону.

ТЕМА 24. ПОВЕДІНКА ЛЮДЕЙ У ПРАВОВІЙ СФЕРІ.

Поняття, ознаки та види правової поведінки. Соціальна значимість і правова регламентація правової поведінки. Види правової поведінки. Правомірна поведінка та її види. Дії і бездіяльність. Поняття та види неправомірної поведінки. Зловживання правом. Поняття правопорушення. Ознаки правопорушення. Склад правопорушення. Види правопорушень. Об'єктивна і суб'єктивна сторона і зв'язок між ними, суб'єкт і об'єкт правопорушення. Поняття і форми вини.

ТЕМА 25. ЗАКОННІСТЬ, ПРАВОПОРЯДОК І ДИСЦИПЛІНА.

Поняття і зміст законності. Вимоги законності (верховенство права, верховенство закону, рівність всіх перед законом, додержання (виконання) правових актів всіма суб'єктами права, забезпечення реалізації невід'ємних прав і свобод, належне правильне і ефективне застосування права, послідовна боротьба з правопорушеннями, недопущення свавілля в діяльності посадових осіб тощо). Принципи законності (єдність, всезагальність, доцільність, справедливість законності тощо). Нормативно-правова основа законності. Гарантії законності (економічні, політичні, соціальні, ідеологічні, правові).

Законність як конституційний принцип організації і діяльності державних органів.

Суспільний порядок і правопорядок: поняття, елементи, зміст і співвідношення. Принципи правопорядку (визначеність, системність, організованість, державна гарантованість, усталеність, єдність правопорядку).

Поняття дисципліни та її види. Державна дисципліна.

ТЕМА 26. ПРАВОВА СВІДОМІСТЬ І ПРАВОВА КУЛЬТУРА ТА ШЛЯХИ ЇХ ФОРМУВАННЯ.

Поняття і структура правосвідомості. Раціональні і емоціональні елементи.

Інформаційний, оціночний, вольовий рівні правосвідомості. Види правосвідомості. Правова ідеологія і правова психологія. Буденна, професійна, наукова (теоретична) правосвідомість. Індивідуальна, групова, масова, суспільна правосвідомість. Джерела формування правосвідомості. Соціальна практика і її роль у формуванні правосвідомості. Функції правосвідомості: пізнавальна, оціночна, регулятивна, ціннісна.

Поняття правової культури. Фактори, що впливають на рівень розвитку правової культури. Основні елементи правової культури: право, правосвідомість, правові відносини, правова поведінка, законність і правопорядок, правотворча діяльність, правова наука. Рівні і показники правової культури. Види правової культури. Індивідуальна, групова, суспільна правова культура. Правовий нігілізм та шляхи його подолання.

Правове виховання як засіб формування правосвідомості і правової культури. Поняття і система правового виховання. Цілі, методи, форми і принципи правового виховання. Правова освіта.

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

ТЕМА 1. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ: ГАЛУЗЬ ПРАВА, ЮРИДИЧНА НАУКА, НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА.

Поняття і предмет галузі конституційного права. Поняття конституційного права України. Відмінності в термінах "конституційне право" і "державне право". Предмет галузі конституційного права України.

Система конституційного права України. Характеристика загальних принципів конституційного права, їх класифікація. Конституційно-правові інститути. Конституційно-правові норми, їх відмінності від норм інших галузей права.

Суб'єкти конституційного права України, їх характеристика і класифікація.

Джерела конституційного права України, їх класифікація. Закони. Нормативно-правові акти виконавчої влади. Регламенти парламентів. Рішення органів місцевого самоврядування. Судові прецеденти. Міжнародні договори. Внутрішньодержавні договори. Правові звичаї.

Наука конституційного права України. Характеристика основних шкіл в науці конституційного права.

Конституційне право України як навчальна дисципліна.

ТЕМА 2. СИСТЕМА ТА ДЖЕРЕЛА КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ.

Поняття системи конституційного права та її складові елементи. Структура конституційного права.

Інститути конституційного права України та їх ознаки.

Норми конституційного права України. Класифікація норм конституційного права України. Диспозитивні норми. Матеріальні норми. Процесуальні норми. Уповноважуючі норми. Зобов'язуючі норми конституційного права. Забороняючі норми. Учасники конституційної нормотворчості. Структура норми конституційного права України.

Поняття джерел конституційного права України. Юридичні ознаки джерел конституційного права України.

Види джерел конституційного права. Класифікація джерел конституційного права. Система джерел конституційного права України. Поняття основного джерела конституційного права.

Декларації як джерело конституційного права України.

ТЕМА 3. КОНСТИТУЦІЯ ЯК ОСНОВНИЙ ЗАКОН СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ.

Поняття Конституції України. Історичні передумови та етапи розвитку Конституції України. Тлумачення представників різних правових шкіл поняття «Конституції».

Історія Конституції України 1996 р.. Історичні періоди та підперіоди історії Конституції України 1996 р. Структура і функції Конституції України. Основні критерії

класифікації функцій Конституції України.

Охорона Конституції України. Правова охорона Конституції України. Гарантії правової охорони Конституції України. Форми правової охорони Конституції України. Суб'єкти правової охорони Конституції України.

ТЕМА 4. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ ТА КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ.

Поняття конституційно-правових відносин. Склад конституційно-правових відносин. Кваліфікуючі ознаки, що дозволяють відрізнити конституційно-правові відносини від інших видів правовідносин.

Види конституційно-правових відносин. Класифікація конституційно-правових відносин.

Суб'єкти конституційно-правових відносин. Види суб'єктів конституційно-правових відносин. Права і обов'язки учасників конституційно-правових відносин.

Об'єкти конституційно-правових відносин. Пріоритетні об'єкти конституційного права.

Класифікація об'єктів конституційно-правових відносин.

Юридичні факти в конституційно-правових відносинах. Види юридичних фактів в конституційно-правових відносинах. Поняття конституційного юридичного факту. Поняття суб'єктивного конституційного юридичного факту. Поняття об'єктивного конституційного юридичного факту. Правомірні і неправомірні суб'єктивні конституційні юридичні факти.

Система конституційних юридичних фактів.

Поняття конституційно-правової відповідальності. Юридична відповідальність в конституційному праві.

Види конституційно-правової відповідальності. Особливі ознаки конституційно-правової відповідальності.

Суб'єкти конституційно-правової відповідальності.

Санкції конституційно-правової відповідальності. Види санкцій конституційно-правової відповідальності.

ТЕМА 5. ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЛАДУ ТА ЙОГО ГАРАНТІЇ.

Загальна характеристика конституційного ладу України. Поняття конституційного ладу України. Форма конституційного ладу України. Ознаки конституційного ладу України. Суверенність конституційного ладу України. Демократизм конституційного ладу України. Гуманізм конституційного ладу України. Реальність та дійсність конституційного ладу України.

Інститути конституційного ладу України. Істотні риси та характерні ознаки інститутів конституційного ладу України. Гарантії конституційного ладу України.

Конституційні основи державного ладу України. Основні принципи державного ладу України. Принцип суверенності, демократизму, соціальної держави. Механізм держави. Політичний механізм держави.

Функції державного ладу України.

Конституційні основи суспільного ладу. Поняття конституційних основ державного ладу. Зміст суспільного ладу. Форма суспільного ладу. Принципи суспільного ладу. Система суспільного ладу.

ТЕМА 6. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА.

Громадянство України і статус іноземців в Україні. Поняття громадянства. Принципи громадянства. Категорії осіб, які є громадянами України. Підстави та умови набуття громадянства. Підстави припинення громадянства України. Втрата громадянства України. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства. Поняття закордонного українця. Біженці.

Поняття та види прав і свобод людини і громадянина. Конституційні права і свободи людини і громадянина: поняття та зміст.

Громадянські права і свободи людини і громадянина. Право на життя. Право на особисту недоторканість. Право на вільне пересування.

Політичні права і свободи громадян. Поняття політичних прав і свобод громадян України.

Економічні права і свободи людини і громадянина в Україні.

Соціальні права і свободи людини і громадянина в Україні.

Культурні права і свободи людини і громадянина в Україні.

Гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Обов'язки людини і громадянина в Україні. Конституційні обов'язки людини і громадянина в Україні.

ТЕМА 7. ФОРМИ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ.

Поняття і види форм безпосереднього народовладдя в Україні. Поняття безпосереднього народовладдя в Україні. Зміст безпосереднього народовладдя в Україні. Форма безпосереднього народовладдя в Україні. Сутність, поняття, принципи, функції, форми безпосередньої демократії. Класифікація форм безпосередньої демократії.

Вибори в Україні. Поняття виборів. Системи виборів. Класифікація виборів.

Виборче право. Принципи виборчого права. Принципи виборів. Загальні та спеціальні принципи виборів. Виборчий процес. Поняття виборчого процесу. Стадії виборчого процесу. Виборчі дільниці. Виборчі комісії. Суб'єкти виборчого процесу. Відповідальність суб'єктів виборчого процесу: поняття та види.

Референдуми в Україні. Поняття референдуму. Історія виникнення та розвитку референдуму. Історія становлення та розвитку референдуму в незалежній Україні. Класифікація референдумів. Предмет референдуму. Підстави проведення референдуму. Референдний процес. Стадії референдуму. Відповідальність за порушення референдного процесу.

ТЕМА 8. ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ.

Поняття Верховної Ради України. Склад і структура Верховної Ради України. Формування чисельності складу Верховної Ради України. Ефективність роботи Верховної Ради України. Актуальні проблеми розвитку Верховної Ради України.

Повноваження Голови Верховної Ради України. Комітети Верховної Ради України. Основні функції комітетів Верховної Ради України. Організація і порядок діяльності комітетів Верховної Ради України.

Функції і повноваження Верховної Ради України. Основні напрямки контрольної діяльності Верховної Ради України.

Основні форми роботи Верховної Ради України. Поняття сесії Верховної Ради України. Пленарні засідання Верховної Ради України.

Законодавчий процес в Україні. Суб'єкти законодавчої ініціативи. Процедура розгляду та прийняття законопроекту.

Народні депутати України. Поняття народного депутата України. Присяга народного депутата України. Функції народного депутата України. Повноваження народного депутата України. Відповідальність народного депутата України. Депутатський запит.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

ТЕМА 9. ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ.

Загальна характеристика конституційно-правового статусу президента. Поняття президента. Історія виникнення і розвитку інституту президента. Роль глави держави.

Становлення інституту президента в Україні. Порядок виборів Президента України. Суть і зміст виборів Президента.

Функції і повноваження Президента України. Підстави дострокового припинення повноважень Президента України.

ТЕМА 10. ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ.

Поняття органів виконавчої влади та їх система. Класифікація органів виконавчої влади.

Кабінет Міністрів України – вищий орган виконавчої влади в системі органів виконавчої влади України.

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади. Функції та порядок реалізації та діяльності.

Місцеві органи виконавчої влади.

ТЕМА 11. КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ.

Поняття Конституційного Суду України. Порядок формування Конституційного Суду України. Порядок призначення суддів Конституційного Суду України. Статус судді Конституційного Суду України.

Функції і повноваження Конституційного Суду України.

Структура та організація діяльності Конституційного Суду України. Склад Конституційного Суду України. Форми діяльності Конституційного Суду України.

ТЕМА 12. ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.

Поняття територіального устрою України. Види територіального устрою України. Принципи територіального устрою України.

Система адміністративно-територіального устрою України. Внутрішня структура територіального устрою України.

Автономна Республіка Крим. Спеціальний правовий статус.

Поняття місцевого самоврядування в Україні. Принципи місцевого самоврядування в Україні. Система і функції місцевого самоврядування в Україні. Організаційно-правові форми та гарантії місцевого самоврядування в Україні.

III. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

1. Предмет та функції теорії держави і права. Система юридичних наук та місце в ній теорії держави і права.
2. Поняття, ознаки сутність держави. Типи та функції держави.
3. Поняття та ознаки суверенітету державної влади.
4. Теорії походження держави.
5. Правова держава: поняття і ознаки.
6. Держава в політичній системі суспільства. Поняття та ознаки державної влади.
7. Форма держави: поняття, складові елементи.
8. Механізм та апарат держави: поняття, сучасні підходи до розуміння, складові елементи. Орган держави: поняття, види.
9. Поняття та сутність права. Функції права: поняття та види. Розуміння права у світовій і вітчизняній юриспруденції.
10. Форми та джерела права: поняття та класифікація. Нормативно-правовий акт.
11. Суб'єктивне та об'єктивне право. Публічне і приватне право. Матеріальне і процесуальне право.
12. Правова норма: поняття і структура. Види правових норм. Зовнішній вираз правових норм.
13. Правова система: структура і елементи. Класифікація сучасних правових систем.
14. Система права: поняття та будова.
15. Поняття і будова системи законодавства. Поняття і види систематизації нормативно-правових актів.
16. Поняття, методи і форми реалізації норм права. Застосування норм права.
17. Правозастосовчі акти: поняття, види, зміст.
18. Поняття і мета тлумачення права. Види тлумачення права.
19. Поняття, ознаки, структура і зміст правовідносин. Види правовідносин.
20. Правова поведінка: поняття, види. Правомірна поведінка: поняття і види.
21. Правопорушення: поняття і види.
22. Склад правопорушення. Поняття і форми вини.
23. Поняття юридичної відповідальності. Мета і функції юридичної відповідальності. Принципи та підстави юридичної відповідальності.
24. Види юридичної відповідальності.
25. Поняття, межі і сфери правового регулювання. Стадії правового регулювання. Механізм правового регулювання: поняття і елементи.
26. Процес (стадії) та принципи правотворчості.
27. Принципи і гарантії законності і правопорядку. Їх співвідношення.
28. Поняття та зміст правового статусу особи.
29. Поняття і структура правосвідомості.
30. Поняття і елементи правової культури.

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

1. Конституційно-правовий статус Президента України.
2. Функції і повноваження Президента України.
3. Взаємовідносини Президента України з Верховною Радою України і Кабінетом Міністрів України.
4. Порядок виборів Президента України.
5. Підстави дострокового припинення повноважень Президента України.
6. Поняття виконавчої влади і система її органів.
7. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України.
8. Основні функції і повноваження Кабінету Міністрів України.
9. Порядок формування Кабінету Міністрів, його склад і структура.
10. Конституційно-правовий статус місцевих органів державної виконавчої влади.
11. Акти органів виконавчої влади.
12. Судова система України.
13. Конституційні засади судочинства.
14. Принципи організації і діяльності судів загальної юрисдикції.
15. Система судів загальної юрисдикції
16. Порядок формування судів загальної юрисдикції.
17. Функції і повноваження судів загальної юрисдикції.
18. Конституційно-правовий статус Конституційного Суду України.
19. Конституційний Суд України: порядок формування, склад.
20. Функції і повноваження Конституційного Суду України.
21. Порядок діяльності Конституційного Суду України і процедури розгляду ним справ.
22. Конституційно-правовий статус прокуратури України.
23. Функції і повноваження органів прокуратури.
24. Територіальний устрій України.
25. Система адміністративно-територіального устрою України.
26. Поняття місцевого самоврядування в Україні.
27. Система місцевого самоврядування в Україні.
28. Територіальна громада - основа місцевого самоврядування.
29. Органи місцевого самоврядування та порядок їх формування.
30. Гарантії місцевого самоврядування.

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Кожен екзаменаційний білет містить чотири теоретичні питання. Відповідь на кожне теоретичне питання оцінюється від 0 до 50 балів, тобто, разом результат потенційно складає максимально 200 балів.

Високий рівень (181 – 200 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: повною мірою засвоїв програмний матеріал, виявляє знання основної та додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання інших галузей знань, вдало наводить приклади.

Достатній рівень (151 – 180 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: демонструє достатньо високий рівень знань, при цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або незначні помилки, або присутня недостатня чіткість у визначенні понять.

Задовільний рівень (121 – 150 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається в матеріалі, проте відповідь неповна, неглибока, містить неточності, є помилки у формулюванні понять, відчуються складнощі в застосуванні знань при наведенні прикладів.

Низький рівень (100 – 120 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається в матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні матеріалу, формулюванні понять, не може навести приклади.

Незадовільний рівень (до 100 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: не володіє значною частиною програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.

Приймальна комісія оцінює письмові відповіді абітурієнта за наступними критеріями:

40 – 50 балів	Отримують абітурієнти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому джерела рекомендованої літератури
30 - 39 балів	Отримують абітурієнти, які в цілому розкрили теоретичне питання, однак не повно і допустивши деякі неточності
20 – 29 балів	Отримують абітурієнти, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не повністю, допустивши деякі незначні помилки
10 – 19 балів	Отримують абітурієнти, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми
1 – 9 балів	Отримують абітурієнти, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання
0 балів	Абітурієнт взагалі нічого не відповів

V. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. (станом на 22 січня 2018 року). – К.: Видавництво «Право», 2018.
2. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. (в чинній редакції зі змінами та доповненнями) // Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 р. (в чинній редакції зі змінами та доповненнями) // Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991 р. (в чинній редакції зі змінами та доповненнями) // Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua>
5. Про національні меншини в Україні: Закон України від 25 червня 1992 р. (в чинній редакції зі змінами та доповненнями) // Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua>
6. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 р. (в чинній редакції зі змінами та доповненнями) // Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua>
7. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовтня 1996р. (в чинній редакції зі змінами та доповненнями) // Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua>
8. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. (в чинній редакції зі змінами та доповненнями) // Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua>
9. Антонов, Володимир Олександрович. Конституційно-правові засади національної безпеки України / В. О. Антонов ; [наук. ред. Ю. С. Шемшученко] ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. –Київ : Талком, 2017.–575 с.
10. Загальна декларація прав людини (ООН, 1948 р.) // Основи загальної теорії права та держави / За ред. П.М. Рабіновича. – К.,2016.
11. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): Навч. посіб./Заред..О.В.Зайчука, Н.М.Оніщенко.– К.:ЮрінкомІнтер, 2014.
12. Загальна теорія держави і права /М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко; За ред.. М.В. Цвіка, О.В. Петришина. – Харків: право,2013.
13. Конституц. Суд України, Хмельниц. ун-т упр. та права [та ін.]. —Хмельницький : Хмельниц. ун-т упр. та права, 2018. —410 с
14. Конституційні засади сучасного державотворення : навч. посіб. у питаннях і відповідях / [Т. Є. Кагановська, Є. І. Григоренко, Я. О. Григоренко, О. С. Передерій] ; за ред. Т. Є. Кагановської ; М-во освіти і науки України, Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, Юрид ф-т. –Харків : Право, 2017. –303 с.
15. Конституційний принцип рівності: правозастосовчі аспекти / [І. М. Фаловська, Ю. М. Бисага, Ю. Ю. Бисага, В. В. Коцкулич] ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Ужгор. нац. ун-т", Ін-т держави і права країн Європи. —Ужгород : Гельветика, 2018. — 203 с.
16. Конституційне право України :навч. посібник [для підгот. до іспиту за кредитно-модульною сист. навчання]. – 2-е вид., перероб. і доп. / В. О. Боняк, В. А. Завгородній, А. В. Самотуга, Л. А. Філяніна. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – 293 с.
17. Нестерович В.Ф. Виборче право України: Підручник / В.Ф. Нестерович. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 504 с.
18. Порівняльне конституційне право / Михайло Савчин ; М-во освіти і науки України, Ужгород. нац. ун-т, Юрид. ф-т, НДІ порівнял. публ. права та міжнар. права. — Київ : Юрінком Інтер, 2019. —327 с.
19. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави. —: Навч. посіб. – Вид. 10-те, доп. – Львів: Край, 2013.
20. Теорія держави і права / За ред. С. Лисенкова – К.: Юрінком Інтер, 2014. 14. М. С. Кельман, О. Г. Мурашин. Загальна теорія держави і права: Підручник.– К.: Кондор, 2014.
15. Скакун О. Ф. Теорія права і держави. 3-тє видання. Підручник. – К.: Алерта;

Центр учбової літератури, 2014. 55. Права людини і громадянина: навч. посібник. За ред. А. Колодія, А. Олійника. – К.: Юрінком Інтер, 2015.

16. Конституційне право : підручник / за ред. В. Л. Федоренко. – К.: Ліра-К, 2016. – 616с.

17. Проблеми сучасної конституціоналістики : навчальний посібник / за загальною редакцією А. Р. Крусян. : К. – Юрінком Інтер, 2018. – 524с.

18. Проблеми сучасної конституціоналістики : навчальний посібник / за загальною редакцією А. Р. Крусян : Одеса. – Фелікс, 2015. – 526с.

19. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2018. — 556 с.

20. Щербанюк, Оксана. Індивідуальна конституційна скарга як засіб забезпечення конституційної демократії / Оксана Щербанюк // Право України. – 2018. № 12. – С. 77-91.